

Україна: найвизначніші місця та особистості

Ви любите подорожувати? Відкривати для себе нові місця, дізнаватися про їхню історію, уявляти їхнє майбутнє?

Ця виставка створена для тих, хто хоче ближче познайомитися з Україною, торкнутися багатств нашого краю, відвідати його цікаві місцини та дізнатися маловідомі факти з життя видатних українців.

Література представлена з фондів Полтавської обласної бібліотеки для юнацтва імені Олесь Гончара.

I. Дерев'яні церкви – свідки давнини

Пам'ятки дерев'яного будівництва є найбільш вразливою частиною національної культурної спадщини. Змінюються епохи і стилі, та дерев'яні культові споруди залишаються невичерпним джерелом глибокої внутрішньої насолоди і мистецького натхнення.

Пропонуємо Вашій увазі невеликий путівник, присвячений виключно пам'яткам дерев'яної архітектури.

Церква Святого Юра, Дрогобич

Храм Святого Юра не завжди знаходився у Дрогобичі. Церкву перенесли до міста із села Надіїв (нині – Івано-Франківська область) у 1656 році. Її обміняли на сіль. У ті часи храм довелося перевозити волами. За іншими

відомостями, церкву не цілком перевезли, а добудували на основі Надіївського храму.

Датується церква 15 століттям. Дзвіниця прибудована до храму пізніше – у 1678 році. До наших днів добре зберігся іконостас 17 століття та внутрішні розписи. Останні, до речі, на території України вдалося зберегти тільки у 10 дерев'яних церквах. До слова, розписи у храмі не тільки релігійного змісту, на них зображено й багато рослин, а також сцен із побуту.

Церква Святого Духа, Потелич

1502 рік – саме цю дату зафіксували історики як початок існування церкви Святого Духа у Потеличі. Місце зведення обрали не випадково. До 15 століття у цій частині села був храм, та неспокійні часи позначилися і на ньому. Церква згоріла під час нападу татар.

Вже новий храм, за оповідками місцевих, навіть відвідував Богдан Хмельницький. Протягом кількох століть свого існування церква не раз реставрувалася. Розписи зроблено у 17 столітті, найвідоміша ікона Деїсус виконана у 1718 році іконописцем Іваном Рутковичем.

Церква Різдва Пресвятої Богородиці, Нижній Вербіж

Храм звели за гроші опришка. Це перше, про що вам розкажуть місцеві мешканці, якщо ви навідаєтеся до села Нижній Вербіж. Ініціатор будівництва та розпорядник коштів Григій Мельник був похований біля храму. Споруджували церкву Пресвятої Богородиці з 1756 по 1808 роки.

Одна з особливостей храму – він за стилем не зовсім схожий на церкви Франківщини. Експерти наголошують: більше храм нагадує церкви Слобожанщини та Поділля. Характеризується складною конструкцією, тому фахівці відносять стиль церкви до низового бароко.

1. Вечерський В. В. Українська дерев'яна архітектура / В. В. Вечерський. – Київ : Видавництво ТОВ «Балтія-Друк», 2001. – 119 с. : іл.

2. Гнідець Р. Архітектура українських церков. Конструкція і форма : навч. посіб / Р. Гнідець. – Львів : Видавництво Національного університету «Львівська політехніка», 2007. – 140 с.

3. Історія української архітектури / за ред. В. І. Тимофієнка. – Київ : Техніка, 2003. – 472 с. : іл.

4. Крушинська О. Сорок чотири дерев'яні храми Львівщини : путівник / О. Крушинська. – Київ : Грані - Т, 2007. – 120 с. : іл.

5. Макушенко П. И. Народная деревянная архитектура Закарпатья (XVIII – начала XX века) / П. И. Макушенко. – Москва : Стройиздат, 1976. - 160 с. : іл.

6. Маньковська Р. Дерев'яне зодчество України / Р. Маньковська // Пам'ятки України. – 2016. - № 2. – с. 24 – 71.

7. Сирохман М. П'ятдесят п'ять дерев'яних храмів Закарпаття : путівник / М. Сирохман. – Київ : Грані – Т, 2008. - 88 с. : іл.

8. Шапіро О. Дерев'яні церкви : чи збережемо спадщину і традиції / О. Шапіро // Пам'ятки України. – 2017. – № 4. – С. 4 – 14.

Додаткова інформація на сайтах :

Дерев'яні храми України [Електронний ресурс] : [сайт]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2015. – Режим доступу: <http://www.derev.org.ua/> (дата звернення : 24. 12. 2018). – Назва з екрана.

Дерев'яні храми України [Електронний ресурс] // Вікіпедія : вільна енциклопедія : [сайт]. – Текст і графічні дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%94%D0%B5%D1%80%D0%B5%D0%B2%27%D1%8F%D0%BD%D1%96_%D1%85%D1%80%D0%B0%D0%BC%D0%B8_%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B8(дата звернення : 24. 12. 2018). – Назва з екрана.

Сергій Тиса [Електронний ресурс] // Дерев'яні церкви України – світова спадщина ЮНЕСКО : [сайт]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018 – . Режим доступу: https://ua.igotoworld.com/ua/article/682_derevyannye-cerkvi-ukrainy-yunesko.htm (дата звернення : 24. 12. 2018). – Назва з екрана.

II. Найцікавіші місця України

Україна – багата країна. Бог наділив цю землю дивовижно мальовничими краєвидами, де є і гори, і моря, і ріки, і степи.

В Україні є місця, які треба обов’язково побачити. Вони вражають своєю красою та унікальністю навіть досвідченого мандрівника.

Українське мертве море

В Україні є власне мертве море, розташоване поблизу Херсона. Там його називають Лемурійське, адже вода в цьому озері забарвлена в рожевий колір.

Та на цьому дива не закінчуються, адже ця вода вважається лікувальною і омолоджуючою.

Найцікавіше те, що в нашому Лемурійському озері на 5% більше солі, ніж в мертвому морі!

Актовський каньйон

Каньйон знаходиться в Миколаївській області на річці Мертвовод.

Чому варто відвідати це місце?

Площа території складає 250 гектарів, а глибина 40-50 метрів, тому робити тут можна в прямому сенсі що завгодно.

Потрібно відзначити, що Актовський каньйон – це унікальний симбіоз водної та лісової екосистем, які в сумі дають чисте повітря і мрійливий настрій.

Ансамбль скель і гранітних валунів, які розташовані на території каньйону – унікальне місце у всій Європі. Це неймовірно красиво!

Дендропарк Олександрія

Дендропарк Олександрія знаходиться в двох годинах від Києва – Білій Церкві.

У дендропарку знаходяться понад 5 тисяч старовинних і рідкісних рослин. Тут також є фонтани і водоспади, монументи і барельєфи, які створюють цілий комплекс естетичних картинок.

Асканія-Нова

Асканія-Нова – справжнє диво не лише Приазов'я, а й усієї України. Це найстаріший степовий біосферний заповідник планети та найбільша європейська степова заповідна територія. У тутешніх екосистемах налічується більше як 500 видів вищих рослин і понад 3 тисячі видів тварин. У 1984 році рада ЮНЕСКО внесла Асканію до списку еталонних територій планети.

Сучасна територія заповідника розділена на три великі частини: «Північну», Великий Чапельський під та «Південну». Також в Асканії-Новій є зоологічний та дендрологічний парки, науковий музей, ботанічний сад та орнітопарк.

1. Бахмутова, В. Заповідними стежками рідного краю / В. Бахмутова // Географія та економіка в сучасній школі. – 2012. – №10. – С. 42-44.

2. Гавриленко В. С. Біосферний заповідник «Асканія-Нова» ім. Ф. Є. Фальц-Фейна / В. С. Гавриленко // Заповідники і національні парки України. – К., 1999. – С. 14-20.

3. Гетьман, В. Заповідна, Фальц-Фейнова, «Асканія –Нова» / В. Гетьман // Науковий світ. – 2009. – №3. – С. 26-29.

4. Кудревич, О. Заповідники. Заказники. Національні парки та їхнє значення / О. Кудревич // Краєзнавство. Гелографія. Туризм. – 2015. – берез.(№5). – С. 30-35.

5. Низовський , А. 100 великих чудес України / А. Низовський. – К., 2007. – С. 345-403.

Додаткова інформація на сайтах :

Асканія – Нова – одне з 7 чудес України [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу:

<http://www.discoverukraine.com.ua/askaniya-nova-odne-z-7-chudes-ukra%D1%97ni/>(дата звернення: 26.12.2018). – Назва з екрана.

Дендрологічний парк Олександрія – історія, фото та цікаві факти [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу:

<https://myukraine.org.ua/park-oleksandriya/>(дата звернення: 26.12.2018). – Назва з екрана.

Актовський каньйон – Моя планета [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2015. – Режим доступу: <http://myplanet.com.ua/?p=783>(дата звернення 26.12.2018). – Назва з екрана.

Цілюще рожеве українське озеро, яке не має аналогів в світі [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <https://inlviv.in.ua/zhittya/travel/tsilyushhe-rozheve-ukrayinske-ozero-yake-ne-maye-analogiv-u-sviti>(дата звернення: 26.12.2018). – Назва з екрана.

24 парки України. Неймовірна природа – гордість нашої країни [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <http://vsviti.com.ua/ukraine/42941>(дата звернення: 26.12.2018). – Назва з екрана.

III. Маловідомі факти про відомих людей

Сотні видатних українців були та залишаються творцями світової історії. Художники та науковці, політики та композитори, актори та письменники – всі вони дають нам можливість за кордоном чи в себе вдома з гордістю сказати: «**Я – українець!**»

Вважається, що обдарована людина, що отримала здібності від природи, все життя безтурботно насолоджується безкоштовно отриманим подарунком. Але як насправді такі люди уживалися зі своїми творчими здібностями ?

Пропонуємо підбірку цікавинок про відомих людей.

Катерина Білокур

Катерина Білокур (1900-1961р.) є представницею “наївного мистецтва”, до якого відноситься група художників, які не здобули академічної освіти, проте стали частиною загальної художньої історії.

Пабло Пікассо був у захопленні від робіт української художниці. Коли в 1954 р. він побачив її роботи на виставці, то сказав, що вони геніальні і порівняв Катерину Білокур з відомою всьому світові художницею Серафін Луїс.

1. Білокур, Катерина (1900-1961). Я буду художником! : докум. оповідь у листах художниці, розвідках М. Кагарлицького / К. Білокур ; упоряд., ст., приміт. М. Кагарлицького. – К. : Спалах, 1995. – 367 с. : іл.

2. Видатні жінки України // Шкільна бібліотека. – 2009. – № 2 – С. 118-125.

3. Голобородько, Василь. Щоб було вічне літо... : з поезій про Катерину Білокур / В. Голобородько // Українська мова й література в середніх школах. – 2008. – № 4. – С. 68-72.

4. Кара-Васильєва, Т. В. Декоративний розпис / Т. В. Кара-Васильєва, З. А. Чегусова // Декоративне мистецтво України ХХ століття. У пошуках «великого стилю» / Т. В. Кара-Васильєва, З. А. Чегусова. – К. : Либідь, 2005. – Розд. 3 : Оновлення стилістики (60-80-ті роки). – С. 110-115.

5. Катерина Білокур очима сучасників . Спогади, есеї, розвідки, матеріали з архіву художниці // упоряд. М. Кагарлицький. – К.: «Томіріс». – 2000. – 432с., іл.

6. Катерина Білокур (1900-1961 рр.) : [біографія художниці] // Сто видатних українців. – К. : Арій, 2006. – С. 416-421.

7. Мисевич, М. І. Катерина Білокур із сузір'я найславетніших : 105 років від дня народження : [розробка урока] / М. І. Мисевич // Шкільна бібліотека. – 2005. – № 10. – С. 12-14. – (Великі українці).

8. Науменко, Наталія. Ліричні портрети Катерини Білокур / Н. Науменко // Українська мова й література в середніх школах. – 2008. – № 4 . – С. 59-66.

9. Опарієнко, І. А. Майстриня народного живопису : виставка-вернісаж / І. А. Опарієнко // Шкільна бібліотека. – 2010. – № 10. – С. 85-87. – (Сценарії бібліотечних заходів).

10. Подоляка, В. Д. Її гіркий і солодкий хрест : Катерина Василівна Білокур / В. Д. Подоляка // Шкільна бібліотека. – 2008. – № 10. – С. 99-101.

11. Савченко, Л. М. Катерина Білокур (1900-1961 рр.) : наша галерея / Л. М. Савченко // Мистецтво в школі. – 2009. – № 5. – С. 14-20.

12. Степовик, Дмитро Власович. Катерина Білокур «Рідне поле» / Д. В. Степовик // Скарби України / Д. В. Степовик ; худож. оформ. Д. Заруби. – К. : Веселка, 1991. – С. 179-186.

Додаткова інформація на сайтах :

Катерина Білокур – Мистецька сторінка [Електронний ресурс] : [сайт]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2013. – Режим доступу: https://storinka-m.kiev.ua/user_page.php?u_id=433(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Катерина Білокур: Художниця від Бога із села Богданівки [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <http://be-inart.com/post/view/1107> (дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Катерина Білокур / Сильні українки / Канал Україна [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м. – Режим доступу: <https://ukrainki.kanalukraina.tv/ua/bilokur> (дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Олександр Архипенко

Скульптор і художник, один з основоположників кубізму у скульптурі, який вплинув на розвиток мистецтва 20-го століття, народився у Києві. Його вважають американським митцем, проте сам Олександр Архипенко ніколи не відхрещувався від свого коріння.

Внесок Архипенка у розвиток скульптури як мистецтва величезний. Саме він ввів поліхромію – використання у скульптурі різних матеріалів та кольорів, він уперше створив рухомі композиції та скульптури, які освітлювалися зсередини.

Архипенко підкорив порожній простір скульптури, ставши новатором і в цьому. У його скульптурах цей простір ставав матеріалом.

Усе це зараз широко використовується в мистецтві скульптури, але саме українець Олександр Архипенко вперше ввів ці прийоми.

1. Архипенко Олександр Порфирівич (1887-1964рр.) // Попельницька О. О. Сто великих діячів культури України. – К., 2010. – С. 139-141.

2. Архипенко, О. 50 років творчості (1908-1958) / О. Архипенко // Культура і наука світу: внесок України. – К., 2009. – Вип. 2. – С. 438-583.

3. Гайдар, Ю. Український ґрунт Олександра Архипенка / Ю. Гайдар // Літературна Україна . – 2014. – 23 січ. – С. 1, 13.

4. Гординський, С. Олександр Архипенко : Пам'яті великого митця / С. Гординський // Хроніка-2000. – 2000. – №35-36. – С. 482-485.

Додаткова інформація на сайтах :

Найдорожчий український скульптор, роботи якого знаходяться у відомих музеях світу [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <https://artslooker.com/naydorozhchiy-ukrainskiy-skulptor-roboti-yakoho-znakhodiatsia-u-vidomikh-museyakh-svitu/>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Олександр Архипенко : український кубізм як незалежне мистецтво [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <https://uain.press/glory/831810-831810>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Маловідомі сторінки з життя Олександра Архипенка [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2013. – Режим доступу: <http://vidia.ua/2013/14011>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Серж Лифар

Всесвітньо відомий український балетний танцівник та хореограф, якого називали "богом танцю", поставив понад 200 балетів та виростив одинадцять зірок. У 18 років він переїхав до Парижа, де заснував Академію танцю при "Гранд-Опера", а у 24 – очолив її балетну трупу.

Він пропрацював у паризькій опері понад 30 років, відродивши французький балет та його славу. Він був і солістом "Гранд-Опера", і балетмейстером, і педагогом.

Серж Лифар став основоположником нового напрямку в балеті - неокласицизму. Будучи у Франції справжньою зіркою, він ніколи не забував про свою батьківщину. Він добре знав своє коріння, цікавився історією. І навіть на прохання Шарля де Голля змінити громадянство на французьке Серж Лифар відмовився, зазначивши, що назавжди залишиться українцем.

1. Асєєва, Н. Серж Лифар – майстер і людина / Н. Асєєва // Історія та культура . – 2008. – №3-4. – С. 60-63.

2. Герей, В. Сергій Лифра: Танець життя / В. Герей // Українське Слово. – 2007. – 26 квіт. – 1 трав. (№17). – С. 12-13.

3. Нестримний Ікар: до 110-річчя від дня народження Сержа Лифаря // Календар знаменних і пам'ятних дат. – К, 2015. – №2. – С. 31-40.

4. Пепа, В. Від голови до неба / В. Пепа // Літературна Україна. – 2007. – 24 трав. – С. 1,7.

5. Яновська, Л. Завжди казав: я – українець / Л.Яновська // Урядовий кур'єр. – 2012. – 27 січ. – С. 10.

Додаткова інформація на сайтах :

Серж Лифар – неокласик балетного мистецтва [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2013. – Режим доступу: <https://storinka-m.kiev.ua/article.php?id=75>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Серж Лифарь [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м. – Режим доступу: <https://www.kievtrip.com.ua/ru/Stati/Velikie-kievlyane/Serj-Lifar/>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Сергій Лифар: танець – життя [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <https://uamodna.com/articles/sergiy-lyfar-tanecj-zhyttya/> (дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Микола Леонтович

Одна з найвідоміших у світі різдвяних пісень — «Щедрик».

Вперше пісню, написану композитором **Миколою Леонтовичем**, було виконано хором Київського університету в 1916 році. У «Щедрику» співається про ластівку, яка прилетіла до господи провістити багатий рік для родини. Згідно з популярною, але неточною інтерпретацією, український оригінал опирається на стару слов'янську легенду про те, що кожен дзвін у світі прославляв Ісуса в ніч, коли він народився.

Уже 1921 року різдвяну пісню було виконано в Карнегі-Холл у Нью-Йорку. Вона так сподобалась американцям, що у 1936 році Пітер Вільговський, українець за походженням, здійснив переклад Щедрика, який отримав назву Carol of the bells. Саме в цьому варіанті пісня отримала всесвітню славу.

1. Клейменова, О. Усесвіт небесної ластівки : про «Щедрик» в обробці М. Леонтовича. Даються тексти української оригінальної версії та англомовні ноти / О. Клейменова // Віче. – 2009. – №1-2. – С. 64-65.

2. Козак, Х. Остання таємниця автора «Щедрика» / Х. Козак // Історія плюс. – 2016. – №1. – С. 3.

3. Красножон, В. Микола Леонтович / В. Красножон // Шкільний світ. – 2018. – №2. – С. 10-22.

4. Кузик, В. Універсальні коди «Щедрика» в опрацюванні М. Леонтовича / В. Кузик // Слово Просвіти. – 2016. – 29-31 груд.(ч. 52). – С. 8-9.

Додаткова інформація на сайтах:

Знаменитий «Щедрик» Леонтовича щороку співає увесь світ [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: <http://www.discoverukraine.com.ua/znamenitij-shhedrik-leontovicha-shhoroku-spivaye-uves-svit/>(дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.

Таємниця «Щедрика»: чи справді легендарну колядку Микола Леонтович записав...на Ізяславщині? [Електронний ресурс]. – Текст і граф. дані. – Б. м., 2018. – Режим доступу: https://ye.ua/istiriya/37744_Tayemnicya_Schedrika_chi_spravdi_legendarnu_kolyadku_Mikola_Leontovich_zapisav%E2%80%A6_na_izyaslavschini.html (дата звернення: 28.12.2018). – Назва з екрана.